

Kontrollutvalgets rolle og oppgaver

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

11.12.2023

Saknr

33/23

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/331 - 7

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Utrykt vedlegg

[Kontrollutvalgsboka 3. utgave](#)

[Reglement for kontrollutvalget i Oppdal](#)

[Forskrift for godtgjøring til folkevalgte valgperiode 2023-2027](#)

Bakgrunn

Kommunene er de viktigste velferdsprodusentene i samfunnet, og forvalter store ressurser på vegne av innbyggerne. Omfanget og bredden i den kommunale tjenesteproduksjonen medfører et behov for utstrakt styring og kontroll.

Kommunelovens (koml.) § 22-1 fastslår at kommunestyret har (det øverste) ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet. For å utøve denne kontrollen skal kommunestyret i henhold til koml. § 23-1 velge et kontrollutvalg som skal utøve kontrollen på sine vegne (se kommunestyrets 26.10.2023, sak 129/2023). Rammer for kontrollutvalgets arbeid går frem av:

- Kommuneloven 7 del, kapitel 22-26
- Forskrift om kontrollutvalg og revisjon
- Kontrollutvalgsboka, utgitt av Kommunal- og Distriktsdepartementet, se uttrykt vedlegg
- Reglement for kontrollutvalget i kommunen, se uttrykt vedlegg

Kontrollutvalget skal følge med på at den kommunale virksomheten skjer i tråd med gjeldende lover og regler, kommunale planer og vedtak og vurdere hvordan forvaltningen fungerer. Kontrollutvalget skal:

- gi uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning
- utarbeide planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
- legge frem forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen
- rapportere til kommunestyret om gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroll

I tillegg skal kontrollutvalget sørge for at:

- kommunens regnskap blir revidert på en betryggende måte
- det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- det blir ført kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper
- at kommunestyrets vedtak når det gjelder forvaltningsrevisjoner, regnskapsrevisjon og eierskapskontroll blir fulgt opp

Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret. Det skjer gjennom årsrapporten. Forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller sender utvalget som regel fortløpende til kommunestyret. I tillegg til de lovpålagte oppgavene som er beskrevet ovenfor behandler kontrollutvalget mange andre saker. Det kan være henvendelser fra innbyggere, orienteringer fra kommunedirektør og selskaper. Mer om disse sakene kommer frem under sak 38/23 om årsplan for kontrollutvalget for 2024.

Kontrollutvalgets mandat

Kontrollutvalget har myndighet til å undersøke alle sider av kommunens virksomhet, så lenge det er knyttet til kontrollfunksjonen. Kontrollutvalget kan ikke:

- overprøve politiske beslutninger eller drive politisk omkamp, men de kan uttale seg dersom kommunestyret har truffet eller er i ferd med å treffe et ulovlig vedtak
- gå inn på personalsaker
- gå inn på enkeltvedtak som for eksempel avslag på sykehjemsplass eller avgjørelse av en byggesak

Misnøye og klage på enkeltvedtak skal behandles av kommunens klageorganer. Dersom det på et generelt grunnlag er flere klager på samme tema eller samme sak, så kan det tyde på svikt i internkontroll, rutiner eller saksbehandling. I slike tilfeller kan kontrollutvalget undersøke sakskomplekset uten å gå inn i enkeltsakene siden utvalget skal være opptatt av hvordan systemet fungerer og om det er systematisk svikt. Kontrollutvalgets myndighet er knyttet til utførelsen av utvalgets kontrolloppgaver. Kontrollutvalget kan ikke:

- ta beslutninger som binder forvaltningen
- instruere kommunedirektøren

Kontrollutvalget kan kreve at kommunedirektøren legger fram enhver opplysning, redegjørelse eller dokument som utvalget finner nødvendig for å utføre sine oppgaver. Men, det må være i forbindelse med et konkret tema som kontrollutvalget vil undersøke nærmere. Utvalget kan i så fall be sekretariatet eller revisor om å gjøre nødvendige undersøkelser.

Kontrollutvalget kan undersøke saker som er taushetsbelagte, og da har utvalgsmedlemmene taushetsplikt. Det er sjelden kontrollutvalget behandler slike saker. Kontrollutvalget har rett til å være til stede i lukkede møter i folkevalgte organer i kommunen. Kommunestyret kan bestemme at denne retten allikevel ikke gjelder for lukkede møter i kommunestyret.

Hvordan løse mandatet

Kontroll handler om mer enn bare revisjon, og kontrollutvalget kan være et aktivt utvalg som vurderer om det er knyttet risiko til et område gjennom å få innsikt i hvordan system og rutiner er for ulike type saker. Orienteringer fra administrasjonen er nyttig for å bli kjent med hvordan kommunen jobber med ulike saker. For at kontrollutvalget skal ha legitimitet i sitt arbeid, så må arbeidet vurderes som relevant og nyttig både for kommunestyret og for forvaltningen som blir kontrollert. Orienteringer bør derfor ikke misbrukes.

Et annet tips er at kontrollutvalgets arbeid skal bidra til forbedring og læring, og utvalget bør ha en kommunikasjon som oppmuntret til det. Medlemmene av kontrollutvalget ser ting fra et kontrollperspektiv, og ikke fra et politisk ståsted. Dette er viktig fordi kontrollutvalget skal være uavhengig og ikke la politiske interesser påvirke deres arbeid. Det er viktig at kommunestyret og partigruppene også forstår dette, og ikke forventer at medlemmer i kontrollutvalget tar med seg politiske interesser inn i utvalget. Kontrollutvalgsmedlemmene kan fortsatt være politisk engasjerte, men må sørge for å sette søkelys på kontrollarbeidet når man er i kontrollutvalget.

Det er kontrollperspektivet som skal veilede arbeidet i kontrollutvalget. Kontrollperspektivet er å ha fokus på å sikre at den offentlige forvaltningen fungerer effektivt, i tråd med lovgivning og på en måte som tjener innbyggerne og samfunnet. Det innebærer å se etter feil, mangler, svakheter og muligheter for forbedringer i forvaltningens aktiviteter og beslutninger. For at

kontrollutvalget skal få en best mulig oversikt over sine oppgaver og rolle, samt bli bedre rustet til å møte sitt arbeid, så inviterer Konsek Trøndelag sine kontrollutvalg til regionvise samlinger i januar 2024. For region "Fjell" vil dette bli mandag 15. januar 2024 på Røros - invitasjon ligger vedlagt.

Møtene i kontrollutvalget

For møter i kontrollutvalget er det noen "kjøreregler" som et offentlig organ må forholde seg til. Det er i hovedsak:

1. Kontrollutvalgets møter er åpne. Møtet skal lukkes når det er saker som er unntatt offentlighet, jf. koml. § 11-5.
2. Leder kan bestemme at møtet skal gjennomføres som fjernmøte ved behov, jf. reglement for kontrollutvalget.
3. Kontrollutvalget fatter sine vedtak i møte.
4. Møtet er ikke ferdig før protokollen er gjennomgått.
5. For kontrollutvalget gjelder de alminnelige reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven §13. Dette innebærer at kontrollutvalget plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger som er knyttet til personlige forhold og næringsopplysninger. Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet.
6. Kontrollutvalgets medlemmer har møteplikt, og rettigheter og plikter som:
 - a. Krav på fri fra jobb
 - b. Rett til godtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste
 - c. Gyldig forfall - skal meldes så raskt som mulig slik at vara kan innkalles
 - d. Habilitet – om et medlem er i tvil om habilitet skal det meldes så raskt som mulig slik at vara kan kalles inn

Når det gjelder rettigheter og plikter for folkevalgte i Oppdal kommune så vises det til "Forskrift for godtgjøring for folkevalgte", se lenke under uttrykt vedlegg.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalgets rolle og oppgaver har blitt gjennomgått i saken. Det er også sagt litt om hvordan møtene og folkevalgtes rettigheter og plikter er. For at kontrollutvalget skal bli bedre kjent med dette, så vil sekretariatet i møtet ha en kort innføring i:

- kontrollutvalgets oppdrag
- aktørene i egenkontrollen
- hvordan kontrollutvalget jobber
- rettigheter og plikter for folkevalgte

Kontrollutvalget kan ta denne saken til orientering.